



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Friderici Forneri Theologiæ Doctoris Canonici Ecclesiæ
Collegiatæ diui Stephani Bambergæ, De Temulentia
Malo, Eiusque Remediis, Variis Item Scitu Iucundissimis,
nec non vtilissimis de rebus, quæ in ...**

Förner, Friedrich

Ingolstadii, 1603

Cap. XXII. Veterum ritus, in diluendo vino.

urn:nbn:de:hbz:466:1-45433

diramenta, non Sicula quædam gerræ, vt putant, atque contemnuntur, à vinolentis, ea nihil facinoribus, sed verba sunt, ab ipso Dei spiritu dictata. Quare olim experimento discent, quod nunc vino madidi, temerè, magno salutis propriæ neglectu, vanum atq; irritum ducunt terriculamentum.

In communi quidem omnibus planè sunt vitæ comesationes, præsertim verò iis, qui in Domini sortem adscripti sacris persæpè operantur, ac diuissima pertractant mysteria. Nam vt benè Gratianus in decreto, *Si laicis Comesationes damnabiles sunt, multo magis sacerdotibus, imputantur ad gehennam; venter enim pinguis, vt ait Hieronymus ad Nepotianum, crassum sensum generat, cum sacerdotalis contra sensum vigil esse debeat, ac tenuis, atq; adeò huic vitio obnoxij, in sacerdotes vngi non debent.* Nec immeritò. Nam vt S. Gregorius ait. *Qui adhuc vitiorum bello subiacent, nequamquam per prædicationis vsum, præesse Magisterio caterorum debent.*

Laudandi demùm ij Rerumpublicarum administratores, qui, vt omnem comesandi luxum è Rebus publicis exterminent, sub noctem tabernas victarias claudi iubent, neminiq; potum amplius præberi; qua via, multos interdum intra frugalitatis fines coerceri, compertum est.

CAPVT XXII.

Veterum ritus in diluendo vino.

DE incredibile Græcorum luxu, quem in miscendo vini potu adhibebant, sic scribit Ælianus. *Græci è nimio luxu, vinũ vngueto preciosissimo mixtum, bibebant, et supra quàm satis esset, aut necessitas postularet, hac mixtione utebatur.* Author est quoq; Andreas

Comessationes potissimum clericis concessæ. Dist. 44. c. Finali.

L. 23. Moral. cap. 12.

Mirifica miscendi vini apud Græcos illa celebræ. De natu-



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

rali vino-
rum histo-
ria lib. 4.
in proëmio

Thermopoli
us
apud Romanos.

Epist. 2. l. 3.

Lib. 2.

Eleg. 1.

L. 19. c. 4.

L. 31. c. 3.

L. 4. Natu-
ral. cap. 9.

Satyr. 5.

dreas Baccius, veteres Romanos, ad vinorum fortium, præsertim eorum, quæ ex Chio Insula, tum aliis Græciæ partibus apportabantur, vim retundendam, & eorum crassitiem dissoluendam, primum calidam immiscuisse aquam vino, quod postea niue, aut glacie, æstatis tempore refrigeratum, delitiosè bibebant. In quem usum inuenio apud Romanos olim in publico foro constructum Thermopolium, rem ad vinarias mensas momenti maximi: Erat illi officina, vasis admirandi operis instructa, quæ à preciosis miliaria appellabantur, in quibus vna hora, tam immensa calefieret aqua, vt tam principum, quam popularium mensas vberimè satiaret. Alludit ad id aheni nomine Horatius. *sub noctem gelidam, lignis calefactat ahenum.* De vini dilutione verò, sic Tibullus.

Temperat annosum Martia Lympha merum.

De niuis aut glaciei refrigeratione, Plinius ait. *Et niuem, illi glaciem potant, venas montium in voluptatibus gula vertunt, coguntq; , vt alienis mensibus nix algeat.* Alio quoq; in loco. *Neronis inuentum est, aquam Thermopolio decoquere, vitroq; demissam, in niuem, refrigerare.* Declamat verò Seneca in huiusmodi luxum acerrimè. *Nec niue, inquit, contenti sunt, sed in glacie rigorem exquirunt, ac sæpè eam repetitis aquis diluunt, vt pertinacius frigidum concipiat, ex abdito effoditur. Itaque nec vnum niuis est precium, sed habet institores & reponende officinas, paleisq; custodiunt, inquinantq;. Et paulo post subdit. Quemadmodum illis nihil satis frigidum, sic nihil satis calidum est, sed ardentes boletos demittunt, pene feruentes, quos deinde extinguunt niuis potionibus. Itaq; nix eo peruenit vsu, vt aquæ locum obtineat, Vnde Iuuenalis.*

Quan-

Quando vocatus erit gelidæ calidæque minister? Lib. 1. Epi-
Et Martialis.

Frigida non desit; non deerit calda petenti. Lib. 11.

Alibi quoque; Nec nisi post niveam cacuba potat aquam. Lib. 14.

Denique; Setinas, moneo, multa niue solue trientes.

Adhibebant autem calidam aquam, ad soluenda crassissima illius temporis vina, quæ ut Plinius testatur, data opera, aut sub sole, aut igne in fumo appensa, in mellis quasi consistentiam redacta erant, ut potari per se non possent, nisi peruincerentur aqua. de qua priscorum consuetudine, quidquid alij sentiant, eam luxum duntaxat, atque voluptatum illecebras redolere, puto, nec abs ratione ego, ad acrimoniam vini reprimendam, à pluribus nihil ominas usurpatam.

Cur vina temperabantur aqua calida? L. 14. ca. 7.

Quamobrem demiror nostrorum hominum appetentiam, qui fortissima quæque vina, absque vlla aquarum immixtione bibunt, magna internorum viscerum, hepatis presertim, adustione, unde plurimorum origo morborum existit. Melius ergo illi faciunt, quod dilutiusculum bibendo, sanitati consulunt; Quod & illa Poëtarum fabula inculcatum voluere veteres, qua finxerunt, Bacchum ubi primum natus, ex igne produisset, exceptum à Nymphis, tinctumque aquis refrigeratum fuisse. Unde venustum Meleagri Epigramma.

Apud Erasimum. Adag. Chiliad. 2. Cent. 2. sub finem. Aqua miscenda fortiori vino.

Bacchus ut è flammis puer exiliisset, in vndis Tinxerunt Nymphæ, sordidum adhuc Cinere.

Hinc iunctis Nymphis est Bacchus gratus, at ignem.

Ardentem capies, hunc nisi miscueris.

Hinc

Lib. 10.
Dipnoso-
phistarum.

Hinc etiam *Episcythizare* Lacedæmoniorum pro-
uero *ἐπισκυθίζεσθαι*, magna infamia dicebatur,
de iis, qui vinum merum intemperantius biberent;
nam Athenæus refert, Cleomenem Spartanorum
Regem, cum Scythis agentem consuetudinem, &
illorum ἀκρατωσώσιον, id est, *meri potationem imi-*
tantem, in insaniam versum fuisse. Scythæ autem &
Thracæ, ἀκρατωσώται vocantur, id est, *meribibi*;
vnde illorum conuiuia plerumq; sanguinolenta e-
rant, & tumultuosa, qua ex re docebant, nunquam
fine aqua bibendum merum. Hinc & illud parcemq;
locum obrinuit vt Plutarchus author est, ἢ πέντε
ῶν ἢ τρία, ἢ μὴ τέσσαρα; aut quinq; bibere aut tria;
non autem quatuor. Id est vel ad quinq; vini Cyathos,
duos aquæ addere; aut duobus vini vnum aquæ.

In Sympo-
siaco De-
eade. 3.

CAPVT XXIII.

*Consilium presentaneum, quæ te in conuiuio, vbi
largius potatur, conseruare sobrium possis.*

Hic labor, hoc opus est; hic excogitandi omnes
astus; huc omnia promptissimè consilia refe-
renda: hæc enim summa res, difficultate non caret.
Optima primum, (vt docet illustis quidam Archia-
trus) & certissima Ebrietatis arcendæ ratio est, parè
& non nisi quantum necessitas postulat, bibere. Deinde,
à fortibus haustibus abstinere, maxime, quibus caput de-
bile est. Tertio; non varios potus eiusdem naturæ, simul
ingerere; Varietas enim, & inæquales, & turbulentos
gignit halitus; possunt tamen vinis fortibus aqua misce-
ri, aut leniores cereuisiæ superbibi, quæ vini vehementi-
am frangunt. Inter pocula parum comedendum; nam ci-
bus, potum in ventriculo diutius iusto remoratur, vnde
plus

Guiliel.
Grataro-
tus Bergo-
mas lib. de
natura vi-
ni, cap. 5.

Modus E-
brietatem
precauen-
di.